

ВІДГУК
офіційного опонента доктора економічних наук, професора
Станіславик Олени В'ячеславівни
на дисертаційну роботу Данилович Олени Тарасівни
на тему «Інфраструктурне забезпечення інноваційної діяльності
підприємств», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за
спеціальністю
051 «Економіка»

***Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами,
планами, темами***

Одним з головних завдань, що постають на теперішній час та будуть поставати і у подальшому в найближчі роки перед економікою України, є забезпечення її відновлення та розвитку. Важливо, щоб ці процеси відбувалися на інноваційних засадах, що, своєю чергою, потребуватиме активізації інноваційної діяльності підприємств. Така активізація можлива лише за умови подолання фінансових, організаційних та інших перешкод, які постають при провадженні інноваційної діяльності на вітчизняних підприємствах. Водночас, на сьогодні багатьма суб'єктами підприємництва ці перешкоди ще не подолано, що зумовлює низький рівень інноваційної активності цих суб'єктів. Таке становище значною мірою пояснюється тим, що вітчизняні компанії не здатні самотійно подолати бар'єри, які постають на шляху провадження інноваційної діяльності. У цьому випадку підприємства потребуватимуть зовнішньої допомоги, яку можуть та повинні надавати суб'єкти інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності. При цьому важливе значення має належне економічне обґрунтування взаємовідносин між підприємствами та суб'єктами інноваційної інфраструктури, а також створення дієвих механізмів інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності. Тому з цих позицій тема дисертаційної роботи Данилович Олена Тарасівни є, безперечно, актуальною.

Про наукову значущість та актуальність розв'язаних в дисертації завдань свідчить відповідність тематики дослідження науковим напрямкам кафедри економіки підприємства та інвестицій Національного університету «Львівська політехніка». Так, матеріали дисертації використані при розробленні науково-дослідних тем цієї кафедри «Формування та використання економічного потенціалу підприємств, галузей, регіону» (номер державної реєстрації 0118U001539) та «Формування та використання економічного потенціалу

підприємств, галузей та регіону в умовах інноваційної трансформації та сталого розвитку» (номер державної реєстрації 0128U102353).

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій

Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи дає змогу стверджувати, що запропоновані авторкою наукові положення, сформовані висновки і рекомендації характеризуються достатньо високим рівнем обґрунтованості та достовірності, що підтверджується ретельним вивченням та глибоким аналізуванням вітчизняних та іноземних літературних джерел за проблемою дослідження, коректним застосуванням і логічним узгодженням класичних положень теорії інновацій, адекватним застосуванням загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, обробленням тематичного статистичного матеріалу, теоретичною та експериментальною перевіркою розробок на основі їхньої апробації на міжнародних науково-практичних конференціях, а також шляхом впровадження у діяльність вітчизняних підприємств.

На підставі вивчення представлених у дисертаційній роботі наукових положень, висновків, пропозицій і рекомендацій можна стверджувати про відповідність рівня їх обґрунтованості та достовірності встановленим вимогам.

Структура та зміст основних положень дисертаційної роботи

Перший розділ дисертаційної роботи «Теоретичні та прикладні засади інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств» (с. 34-73) присвячено визначенню ролі інноваційної інфраструктури у подоланні перешкод інноваційній діяльності підприємств (с. 34-45), встановленню сутності, видів та цілей функціонування інноваційної інфраструктури (с. 46-57) та розгляду особливостей та шляхів покращення інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств (с. 58-73).

У межах другого розділу дисертаційної роботи «Аналізування та оцінювання інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств» (с. 74-112) дисертанткою здійснено аналізування інноваційної діяльності підприємств (с. 74-84), виконано вимірювання рівня перешкод, які постають при провадженні підприємствами інноваційної діяльності, та оцінено вплив на нього інфраструктурного забезпечення даної діяльності (с. 85-96), а також оцінено інфраструктурне забезпечення інноваційної діяльності підприємств (с. 97-112).

У третьому розділі дисертаційної роботи «Удосконалення формування інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств» (с. 113-168) авторкою розроблено механізм інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств у сфері консалтингу та проведене

оцінювання впливу даного механізму на фінансово-економічну стійкість цих підприємств (с. 113-142), виконано проектування механізму інфраструктурного забезпечення процесів розроблення, впровадження та виробництва і збуту підприємствами продуктових та інших нововведень, а також обґрунтовано доцільність застосування кластерного підходу до цього (с. 143-155), здійснено обґрунтування механізмів інфраструктурного забезпечення процесів вдосконалення компетенцій та покращення інформаційної бази менеджерів та фахівців підприємств, які здійснюють управління інноваційною діяльністю цих підприємств (с. 156-168).

Загалом, дисертаційна робота включає вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел (195 найменувань) та 4 додатки. Основний зміст роботи викладено на 145 сторінках тексту.

Теоретична та прикладна цінність результатів дослідження

У дисертаційній роботі дисертанткою запропоновано вирішення актуального науково-прикладного завдання розроблення теоретико-методологічних і методико-прикладних засад оцінювання та формування інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств. Зокрема, теоретичну цінність результатів дослідження формує розширена класифікація суб'єктів такого забезпечення шляхом виділення додаткових ознак групування, а також розроблена модель обґрунтування доцільності інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності, яка враховує ієрархічну природу організаційно-ресурсної бази такої діяльності, та механізм цього забезпечення, який базується на можливій участі його суб'єктів на кожному етапі розроблення та реалізації інноваційної програми компанії. Своєю чергою, практичне значення одержаних результатів полягає у розробленні та розвитку методико-прикладної бази оцінювання та формування інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств. Безпосередню практичну значущість, зокрема, мають: удосконалений метод оцінювання інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств, розвинута система показників аналізування інноваційної діяльності підприємств, удосконалений механізм інфраструктурного забезпечення процесів розроблення, впровадження, виробництва і збуту підприємствами продуктових нововведень, сформовані механізми інфраструктурного забезпечення процесів покращення компетенцій та інформаційної бази управління інноваційною діяльністю підприємств, а також вперше запропонований механізм залучення та використання консалтингових структур як елементу інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств на засадах попереднього оцінювання економічного ефекту, отриманого підприємствами внаслідок такого залучення, та взаємовигідного

розподілу величини цього ефекту між підприємствами та консалтинговими структурами.

Запропоновані авторкою розробки були впроваджені та використовуються на вітчизняних підприємствах: у ТОВ «ЛІКАРНЯ ЕКСПЕРТ», ТОВ «Науково-технологічний парк «Яворів», ТОВ «Центр досліджень мінеральної сировини «ЗАХІДМІНЕРАЛ», ТОВ «ВОДОГРАЙ-ЗВОРЕЦЬ».

Ключові положення дисертаційної роботи були впроваджені у навчальний процес Національного університету «Львівська політехніка» та використовуються під час викладання навчальних дисциплін «Інноваційний розвиток бізнесу» (для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 051 «Економіка»); «Економіка та організація інноваційної діяльності» (для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 051 «Економіка»); а також виконання курсового проекту «Економіка та організація інноваційної діяльності підприємства» (для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 051 «Економіка») (довідка № 67-01-2240 від 16.11.2023 р.).

Наукова новизна результатів дослідження

Ознайомлення із змістом дисертаційної роботи Данилович О. Т. дало змогу чітко визначити ключові положення, висновки і пропозиції авторки, що характеризуються науковою новизною. Серед найбільш вагомих наукових результатів дисертаційної роботи можна виокремити такі:

- вперше запропонований механізм залучення та використання консалтингових структур як елементу інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств на засадах попереднього оцінювання економічного ефекту, отриманого підприємствами внаслідок такого залучення (с. 105-108, розділ 3 дисертації);

- удосконалений комплексний метод оцінювання інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств шляхом всебічного оцінювання цього забезпечення (с. 97-108, розділ 2 дисертації);

- удосконалений механізм інфраструктурного забезпечення процесів розроблення, впровадження, виробництва і збуту підприємствами продуктивних нововведень, що передбачає поділ зазначених процесів на окремі підпроцеси чи дії (с. 148-152, розділ 3 дисертації);

- удосконалені механізми інфраструктурного забезпечення процесів покращення компетенцій та інформаційної бази управління інноваційною діяльністю підприємств (с. 158-166, розділ 3 дисертації);

- розвинуті теоретико-прикладні засади інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств, а саме: розширена класифікація суб'єктів

такого забезпечення шляхом виділення низки додаткових ознак групування (с. 47-58, розділ 1 дисертації) та розроблена модель обґрунтування доцільності інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності (с. 61-70, рис. 1.4, розділ 1 дисертації);

- розвинутий інструментарій аналізування інноваційної діяльності підприємств (с. 82-85 розділу 2 дисертації).

Повнота викладу положень, висновків та рекомендацій дисертації в опублікованих авторкою наукових працях

За темою дисертаційної роботи опубліковано 44 наукові праці, а саме: 14 статей (10 з яких – у наукових фахових виданнях України, 2 статті у періодичних виданнях, які включені до міжнародної наукометричної бази Scopus), 30 тез доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях. Усі публікації формують вагомий науковий доробок авторки та повною мірою відображають представлені у дисертаційній роботі елементи наукової новизни, її теоретико-методологічні та методико-прикладні положення. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертації використано лише ті ідеї та висновки, які є результатом особистих досліджень дисертантки. Обсяг, кількість та якість друківаних праць відповідають усім встановленим вимогам щодо публікацій основного змісту дисертаційної роботи на здобуття наукового ступеня доктора філософії і, таким чином, надають авторці право публічного захисту дисертаційної роботи.

Дискусійні положення та зауваження щодо дисертації

До недоліків та зауважень дискусійного характеру можна зарахувати:

1. Описуючи у підрозділі 1.1 роль інноваційної інфраструктури у подоланні перешкод, які постають при здійсненні підприємствами інноваційної діяльності (с. 43-46), авторка недостатню увагу приділила конкретним способам такого подолання. Загалом, ці способи у роботі було охарактеризовано, але у наступних її підрозділах. Варто було би подати відповідні положення відразу у підрозділі 1.1.

2. На рис. 1.4 та при його описі у тексті роботи вживається словосполучення «доведення параметрів організаційно-ресурсної бази підприємства до належного ступеня». Необхідно було б пояснити, за яких умов цей ступень вважається належним.

3. На с. 80 авторка пропонує узагальнюючий індикатор інноваційної активності підприємств, який, своєю чергою, є добутком прибутковості активів підприємства, які беруть участь у провадженні його інноваційної діяльності, та частки активів підприємства, що беруть участь у такому провадженні. Водночас, при виконанні емпіричного аналізу доцільно було провести оцінку

впливу кожного з цих двох чинників на рівень інноваційної активності досліджуваних підприємств.

4. Рис. 2.1 на с. 84, рис. 2.2 на с. 95 та рис. 2.3 на с. 102 мають майже однакову структуру їх побудови, а відмінності між ними полягають у досліджуваних змінних. Можливо, варто було би сформувати один узагальнений рисунок і використовувати його для різних комбінацій змінних.

5. Проведене авторкою дослідження залежності між рівнем інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств та ступенем їх інноваційної активності (с. 103-104) можна було би поглибити, використавши з цією метою окрім однофакторного дисперсійного аналізу також і регресійний аналіз. За таких умов можна було би не лише оцінити статистичну значимість цієї залежності (що здійснено дисертанткою у табл. 2.12), але й встановити її форму та параметри.

6. У запропонованому авторкою методичному підході до оцінювання впливу реалізації потенціалу підвищення енергоефективності діяльності підприємств на їх фінансово-економічну стійкість (с. 133-140) необхідно було би більшу уваги приділити чиннику участі у процесі оцінювання цього потенціалу консалтингових фірм та інших суб'єктів інноваційної інфраструктури. Зокрема, така участь може підвищити точність результатів оцінювання потенціалу підвищення енергоефективності діяльності підприємств, хоча одночасно це потребуватиме від підприємств понесення додаткових витрат на оплату послуг, які надаються відповідними суб'єктами інноваційної інфраструктури.

7. Розглядаючи кластерний підхід до інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств (с. 152-154), варто було би більш детально описати взаємозв'язки між учасниками таких кластерів, оскільки саме правильне організування цих взаємозв'язків значною мірою визначає ефективність функціонування будь-яких кластерних структур.

Водночас, перелічені зауваження не знижують позитивне враження від цієї роботи, не зменшують наукову та практичну цінність результатів виконаного дослідження.

Відповідність роботи встановленим вимогам

Дисертаційна робота виконана українською мовою, оформлена у повній відповідності із чинними нормами і правилами, є завершеною самостійною науковою роботою авторки та характеризується достатньо високим науково-теоретичним рівнем.

Актуальність і своєчасність теми дисертаційної роботи, належний рівень обґрунтованості та достовірності сформульованих положень, висновків і пропозицій, ступінь наукової новизни, науково-теоретична та практична значимість, стиль викладення та оформлення дають змогу зробити висновок, що дисертаційна робота Данилович Олени Тарасівни на тему «Інфраструктурне забезпечення інноваційної діяльності підприємств» є самостійною завершеною

працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати і забезпечено розв'язання важливого з теоретичної та прикладної точок зору завдання щодо розроблення теоретико-методологічних і методико-прикладних засад оцінювання та формування інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств.

Ознайомлення з науковими положеннями, висновками і пропозиціями дисертаційної роботи свідчить, що вона відповідає сучасним особливостям, проблемам, завданням і тенденціям наукових досліджень у сфері економіки.

Дисертаційна робота «Інфраструктурне забезпечення інноваційної діяльності підприємств» відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» зі змінами та доповненнями та постанові Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» зі змінами та доповненнями, а її авторка – Данилович Олена Тарасівна – заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка» (галузь знань 05 – Соціальні та поведінкові науки).

Офіційний опонент:

**доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту
та маркетингу Державного
університету інтелектуальних
технологій і зв'язку**

Олена СТАНІСЛАВИК

Лідницею засвідчую
Вчений секретар

